

Tuchtraad voor gerechtsdeurwaarders

C. Wauthier (juriste), december 2022

De hervorming van de tuchtprocedure voor gerechtsdeurwaarders is bijna rond. De commissie Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers keurde onlangs een [wetsontwerp](#) goed om een nationale tuchtraad voor notarissen en gerechtsdeurwaarders op te richten. Deze twee actoren van justitie hebben het statuut van ambtenaar. Het ontwerp wijzigt de bestaande tuchtprocedure voor gerechtsdeurwaarders en verandert die voor notarissen radicaal. Uiterlijk op 1 januari 2024 treedt deze nieuwe procedure in werking.

Alle gerechtsdeurwaarders of kandidaat-gerechtsdeurwaarders zijn aan [wettelijke](#)¹ en [deontologische](#) regels onderworpen. Elke burger die van oordeel is dat een gerechtsdeurwaarder of kandidaat-gerechtsdeurwaarder deze regels niet naleeft:

- 1°) moet eerst contact opnemen met de gerechtsdeurwaarder, dit met hem of haar bespreken en trachten een minnelijke oplossing te vinden. Als bewijs is het belangrijk om deze besprekingen schriftelijk vast te leggen. Een aangetekend schrijven is niet verplicht, een gewone brief of e-mail volstaan.
- 2°) Als ze geen overeenkomst kunnen bereiken, kan de burger:
 - contact opnemen met [de ombudsman voor de gerechtsdeurwaarders](#). Een voorafgaande bemiddeling met de gerechtsdeurwaarder is verplicht. De ombudsman wordt verkozen door het directiecomité van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders voor een hernieuwbare periode van drie jaar. Hij gaat niet over het disciplinaire aspect van geschillen. Zijn taak bestaat erin om burgers te helpen om kosteloos, onafhankelijk en onpartijdig een minnelijke oplossing te vinden. Het verzoek moet duidelijk, volledig en schriftelijk (per post, e-mail of online) ingediend worden binnen het jaar volgend op de besprekingen met de betrokken gerechtsdeurwaarder. De ombudsman brengt de betrokken gerechtsdeurwaarder ervan op de hoogte. De behandeling van het verzoek duurt doorgaans 90 dagen. De ombudsman brengt niet-bindende adviezen uit.
 - een vordering instellen bij de [bevoegde beslagrechter](#)² door dagvaarding. De beslagrechter is bevoegd voor alle vragen in verband met (bewarend en uitvoerend) beslag en voor geschillen over de kosten en erelonen van deurwaarders. Hij kan ook op eigen initiatief toezicht uitoefenen op het optreden van een gerechtsdeurwaarder.
 - een klacht indienen bij de [Nationale Kamer](#)³ of bij de [Arrondissementskamer van gerechtsdeurwaarders](#)⁴. Deze kamers zijn bevoegd voor tuchtzaken.

¹ Zie Boek VI van het Gerechtelijk Wetboek – Art. 509 tot 548 GW

² Art. 1395 tot 1396 GW

³ Art. 555 tot 555/1bis GW - De Nationale Kamer verenigt alle gerechtsdeurwaarders en kandidaat-gerechtsdeurwaarders van België. Ze bestaat uit een directiecomité en een algemene vergadering.

Het directiecomité is samengesteld uit negen door de algemene vergadering gekozen leden. Hij vertegenwoordigt de Nationale Kamer en staat in voor het dagelijkse bestuur.

De algemene vergadering is samengesteld uit afgevaardigden van de 12 gerechtelijke arrondissementen. Ze vervult de rol van parlement voor de beroepsgroep.

⁴ Art. 549 tot 554 GW - Er is één arrondissementskamer per gerechtelijk arrondissement. Ze is samengesteld uit gerechtsdeurwaarders en kandidaat-gerechtsdeurwaarders die in dit arrondissement werkzaam zijn. De arrondissementskamers worden bestuurd door een raad waarvan het aantal leden afhangt van het aantal gerechtsdeurwaarders in het arrondissement.

1. De huidige procedure⁵

Wanneer een burger bij een van de kamers een klacht indient, brengt een verslaggever⁶ de betrokken gerechtsdeurwaarder hiervan op de hoogte en voert het tuchtonderzoek uit. De gerechtsdeurwaarder kan vragen om gehoord te worden en zijn opmerkingen kenbaar te maken. De verslaggever kan proberen de partijen met elkaar te verzoenen. Lukt dit niet, dan stelt hij een verslag op dat hij aan het directiecomité van de Nationale Kamer voorlegt. Dat directiecomité kan beslissen om:

- de klacht zonder gevolg te klasseren. De vragende partij kan hiertegen in beroep gaan. In dat geval wordt het dossier aan de bevoegde tuchtcommissie overgemaakt.
- de gerechtsdeurwaarder doorverwijzen naar een tuchtcommissie.

Een vervolgte of niet-vervolgte gerechtsdeurwaarder of kandidaat-gerechtsdeurwaarder kan preventief worden geschorst wanneer er ernstige vermoedens bestaan over de vermeende feiten en/of als er een gevaar bestaat voor de voortzetting van de activiteit, voor de belangen van derden, voor de waardigheid van het beroep.

Het is de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die op advies van de tuchtcommissie over deze schorsing beslist.

Er is een tuchtcommissie in het rechtsgebied van elk hof van beroep. Een tuchtcommissie telt vier leden: een magistraat die de commissie voorziet⁷, twee gerechtsdeurwaarders⁸ en één extern lid⁹ met relevante beroepservaring.

De secretaris¹⁰ van de commissie dagvaardt de vervolgte gerechtsdeurwaarder. Deze laatste kan kennisnemen van het dossier en van de samenstelling van de commissie. De hoorzitting kan openbaar zijn of in bepaalde gevallen achter gesloten deuren plaatsvinden. Niet alle betrokken partijen worden gehoord. De commissie kan de verslaggever, een lid van de arrondissementsraad, eventuele getuigen en de betrokken gerechtsdeurwaarder horen, maar de klager wordt niet geacht te worden gehoord.

De commissies kunnen enkel lagere tuchtstraffen uitspreken (terechtwijzing, blaam, tuchtrechtelijke geldboete, tijdelijke uitsluiting van professionele instanties). Afhankelijk van de ernst van de feiten kunnen ze ook beslissen om het dossier door te verwijzen naar de rechtbank van eerste aanleg. Deze rechtbank kan lagere en hogere tuchtstraffen (tuchtrechtelijke geldboete, schorsing, ontslag) opleggen.

De beslissing wordt binnen de vijftien dagen na de uitspraak per aangetekend schrijven aan de partijen betekend. Binnen een maand na de kennisgeving kan beroep worden ingesteld bij de bevoegde rechtbank van eerste aanleg.

⁵ Art. 533 tot 548 GW

⁶ Een landelijke verslaggever of een adjunct-verslaggever voor de Nationale Kamer/een verslaggever van het arrondissement voor de Arrondissementskamer.

⁷ De magistraat wordt elk jaar door de eerste voorzitter van het hof van beroep aangewezen. Hij stelt de commissie samen en zorgt ervoor dat belangenconflicten worden vermeden.

⁸ De Nationale Kamer kiest voor elke tuchtcommissie minstens tien gerechtsdeurwaarders voor een hernieuwbare periode van vier jaar.

⁹ De Koning wijst per tuchtcommissie minstens drie externe leden aan. Hij bepaalt ook de aanwijzingsmodaliteiten en -voorwaarden.

¹⁰ Hij wordt aangewezen uit de gerechtsdeurwaarders uitgekozen door de Nationale Kamer.

2. Hervorming

De goedgekeurde hervorming voorziet in wijzigingen aan deze tuchtprocedure.

2.1. De oprichting van een auditoraat

Binnen de Nationale Kamer wordt een auditoraat opgericht. Dat is voor heel België bevoegd. Het is opgedeeld in twee afdelingen: een Nederlandstalige en een Franstalige. Elke afdeling bestaat uit drie auditeurs die door de algemene vergadering van de Nationale Kamer worden gekozen voor een periode van maximum zes jaar. Om tot auditeur te worden benoemd, zijn een aantoonbare beroepservaring van minimum vijf jaar en een blanco strafblad vereist. Dit mandaat is onverenigbaar met een mandaat in het directiecomité en/of een mandaat als assessor in de tuchtraad. Bovendien is bepaald dat een auditeur zijn woonplaats niet kan hebben in hetzelfde arrondissement als de aangeklaagde gerechtsdeurwaarder.

Het auditoraat is een disciplinair onderzoeksorgaan. Het is belast met het onderzoeken van klachten en aangiften en het eventueel inleiden van de tuchtprocedure bij de tuchtraad. Het directiecomité kan op basis van het door de verslaggever opgestelde verslag het dossier aan het auditoraat voorleggen.

De auditeur brengt de betrokken gerechtsdeurwaarder hiervan op de hoogte binnen de maand na ontvangst van het dossier. Die heeft dan een maand de tijd om zijn opmerkingen te formuleren. De auditeur onderzoekt het dossier en stelt binnen de drie maanden een verslag op dat hij vervolgens aan het auditoraat voorlegt.

Het auditoraat kan:

- de klacht zonder gevolg klasseren. Bij een aangifte is beroep mogelijk bij de tuchtraad, maar niet bij een klacht.
- een mogelijke transactie voorstellen. In dit geval maakt de betaling een einde aan de onderzoeksprocedure;
- of een tuchtprocedure voor de tuchtraad opstarten.

2.2. De oprichting van een tuchtraad

Er komt een tuchtraad voor heel België. Die bestaat uit twee tuchtkamers: een Nederlandstalige en een Franstalige. Elke kamer telt drie leden: een rechter van de rechtbank van eerste aanleg die de kamer voorziet¹¹ en twee assessoren-gerechtsdeurwaarders¹², verkozen voor een hernieuwbare periode van drie jaar.

De tuchtkamers kunnen een gerechtsdeurwaarder preventief schorsen wanneer er ernstige vermoedens bestaan over de vermeende feiten en/of als er een gevaar bestaat voor de voortzetting van de activiteit, voor de belangen van derden, voor de waardigheid van het beroep. De voorzitter legt deze maatregel op. Hij kan vooraf het advies van de Nationale Kamer vragen. Tegen dit besluit kan verzet of beroep worden aangetekend.

Ze zijn ook bevoegd om tuchtprocedures in te stellen en tuchtsancties op te leggen. Het auditoraat legt de zaak voor aan de tuchtraad en eist een tuchtstraf. De voorzitter van de kamer

¹¹ Hij wordt benoemd door het college van hoven en rechtbanken uit de magistraten die zijn aangewezen door de voorzitter van elke rechtbank van eerste aanleg.

¹² De Nationale Kamer kiest per gerechtelijk arrondissement vier assessoren-gerechtsdeurwaarders om belangenconflicten te vermijden.

wijst de assessoren aan die hem zullen bijstaan. Die mogen niet uit hetzelfde gerechtelijk arrondissement als de betrokkene afkomstig zijn. Het legt de datum en het tijdstip van de eerste hoorzitting vast. De griffie stuurt per aangetekend schrijven een dagvaarding naar de gerechtsdeurwaarder. Die kan zich laten bijstaan door een advocaat, een gerechtsdeurwaarder, een kandidaat-gerechtsdeurwaarder of een eregerechtsdeurwaarder. Alle partijen kunnen worden gehoord op de openbare hoorzitting of de eventuele hoorzitting achter gesloten deuren. De hoorzitting is gepland tijdens de maand¹³ na de eerste hoorzitting. De beslissing wordt binnen een maand uitgesproken en binnen de vijftien dagen na de uitspraak aan de partijen betekend. In de betekening worden de mogelijkheid van beroep (ofwel verzet ¹⁴of beroep aantekenen bij het bevoegde hof van beroep) en de indieningstermijnen (binnen een maand na de betekening) vermeld.

2.3. Samenvatting

		Voor de hervorming	Na de hervorming
Fase van de klacht			
Indiening van de klacht	Nationale Kamer of Arrondissementskamer		
Onderzoek van de klacht	Een verslaggever (gerechtsdeurwaarder)		
Termijn voor het opstellen van het verslag	Geen termijn vastgelegd	3 maanden	
Onderzoek van het verslag en eventuele beslissingen	Door het Directiecomité van de Nationale Kamer (samengesteld uit enkel gerechtsdeurwaarders)		
	- Klassering zonder gevolg - Doorverwijzing naar de tuchtraad	- Klassering zonder gevolg - Doorverwijzing naar het auditoraat	
Fase van het tuchtonderzoek			
Fase 1	Tuchtcommissie	Auditoraat	
Territoriale bevoegdheid	Eén commissie per rechtsgebied van het hof van beroep	Nationaal	
Samenstelling	- Eén magistraat die de commissie voorziet (rechter in de rechtbank van eerste aanleg) - Twee gerechtsdeurwaarders - 1 extern lid met beroepservaring	3 auditeurs (= 3 gerechtsdeurwaarders)	

¹³ 40 dagen in geval van wraking van de voorzitter of de assessoren

¹⁴ Art. 1047 tot 1049 GW – Het verzet wordt betekend bij deurwaardersexploot met dagvaarding om te verschijnen voor de rechter die het verstekvonnis heeft gewezen.

Mogelijke beslissingen	<ul style="list-style-type: none"> - Geen straffen - Lagere tuchtstraf - Doorverwijzing naar de rechtbank van eerste aanleg voor een eventuele hogere tuchtstraf 	<ul style="list-style-type: none"> - Klassering zonder gevolg - Voorstel voor een eventuele transactie - Doorverwijzing naar de tuchtraad
------------------------	---	--

Fase 2	Rechtbank van eerste aanleg	Tuchtraad
Territoriale bevoegdheid	Eén rechtbank van eerste aanleg per gerechtelijk arrondissement	Nationaal
Samenstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Een beslagrechter - Een griffier 	<ul style="list-style-type: none"> - Eén magistraat die de commissie voorziet (rechter in de rechtbank van eerste aanleg) - Twee assessoren-gerechtsdeurwaarders
Mogelijke beslissingen	Lagere of hogere tuchtstraffen	

Deze hervorming leidt tot een aantal wijzigingen in de tuchtprocedure voor gerechtsdeurwaarders.

- De verslaggever moet zijn onderzoeksverslag ***binnen een termijn van drie maanden*** opstellen. Vroeger was er geen termijn vastgelegd.
- De oprichting van een ***nationaal auditoraat*** binnen de Nationale Kamer in plaats van de tuchtcommissies die ressorteerden onder de hoven van beroep. Het auditoraat bestaat uit gerechtsdeurwaarders, terwijl in de tuchtcommissies externe leden zetelden.
- De klager kan niet langer beroep aantekenen bij de tuchtraad als het auditoraat de klacht zonder gevolg klasseert.
- De oprichting van een ***voor heel België bevoegde tuchtraad***, bestaande uit één extern lid en twee gerechtsdeurwaarders. Die raad treedt op in plaats van de rechtbank van eerste aanleg die is samengesteld uit leden die niet tot de beroepsgroep van gerechtsdeurwaarders behoren.

Deze hervorming brengt enkele nieuwigheden met zich mee. Ze handhaaft en versterkt echter de gerechtsdeurwaarder in zijn rol van 'de persoon die oordeelt over zijn gelijken'. Sommigen hadden kritiek op deze beroepsgroep door het gebrek aan transparantie en aan effectieve straffen (imago van een straffeloos beroep). Het is nu afwachten of deze hervorming bevredigende antwoorden biedt.